

TEXT: FRANS JOHNSON, HUSHÅLLNINGSSÄLLSKAPET KALMAR
frans.johnson@hushallningssallskapet.se

Stor areal ökar lönsam

I våra efterkalkyler verkar lönsamheten i höstvetedlingen öka med arealen. Får stora gårdar bättre betalt eller har de lägre kostnader? Svaret är att båda parametrarna påverkar men den största skillnaden ligger i lägre kostnader för maskiner och arbete på stora företag.

Ökar lönsamheten i vetedlingen med arealen? Ja, det verkar så när vi fortsätter utvärdera efterkalkylerna för 2015 och 2016 inom konceptet Lönsam Gröda från föregående uppslag. Om vi generaliserar lite ökar lönsamheten i höstvetedlingen med 4,60 kronor per hektar för varje ytterligare hektar som brukas. Det innebär att en gård med 400 hektar i odling ungefär har 900 kronor högre täckningsbidrag per hektar i sin höstvetedling än gården som odlar 200 hektar. Var ligger orsaken till detta?

Två helt olika år

Det är intressant att skillnaden mellan företagen i våra efterkalkyler är lika stor både 2015 och 2016 trots helt olika odlingsår och priser på avslugrödan, se diagram 1. Samtidigt som diagrammet visar ökad lönsamhet för stora företag i genomsnitt ska noteras den stora spridningen mellan gårdarna. Det är inte ovanligt

FOTO: HENRIK NÄTTERLUND

Stordriftsfördelare. Om vi generaliserar lite ökar lönsamheten i våra höstvetekalkyler med 4,60 kronor för varje ytterligare hektar odlaren brukar.

med en skillnad på 2000 kronor per hektar vid samma odlingsareal.

Ökad lönsamhet vid stor areal kan tyckas som ett rimligt samband eftersom "storleksfördelarna" borde ge utdelning. Inom lantbruket är dock inte detta samband självklart eftersom stora företag ofta drabbas av trappstegseffekter och försämrad "timing" i odlingen som påverkar skördarna negativt. Större lantbrukare i denna jämförelse verkar kunna dra nytta av sin stora areal.

Maskiner och arbete

Det tydligaste sambandet i materialet är inte helt oväntat att kostnaderna för maskiner och arbete minskar när arealen ökar, se diagram 2. Detta är en trend som går igen i alla

odlingsområden. Vi ser också tydligt att spridningen mellan gårdarna minskar ju större areal de brukar. Det är på gårdar under 200 hektar som vi både har de lägsta och högsta kostnaderna för maskiner och arbete. Detta bevisar att det finns möjligheter även för mindre företag att hävda sig ekonomiskt om de gör på rätt sätt. Men det verkar vara enklare att hålla koll på sina kostnader när man kommer över 500 hektar. Inget av dessa företag uppvisar kostnader över 5500 kronor per hektar för maskiner och arbete.

Insatser oberoende av storlek

En faktor som är lätt att jämföra är hur de direkta kostnaderna (utsäde, gödning och växtskydd) för odlingen va-

rierar mellan företagen, se diagram 3. I det dagliga arbetet läggs stor vikt vid att bestämma givor, doser och plocka in offerter från leverantörer vid inköp av insatsvaror. Detta kommer alltid vara en viktig del av företagandet. Materialet visar dock att du kan göra detta bra oberoende av företagets storlek. De direkta kostnaderna styrs mer av odlingsförutsättningarna du har och variationen mellan företagen är ungefär lika stor över hela arealspannet.

Skördarna hänger med

Intäkterna kommer till största delen från försäljningen av vetekärna men i detta material har även intäkter för halm och produktionskopplade stöd som exempelvis fänggröda räknats med, se diagram 4. Gårdsstöd ingår inte. Även i denna jämförelse ser vi att spridningen är stor mellan företagen och att spridningen är allra störst för de mindre enheterna under 200 hektar. Jämförelser från Mälardalen har tidigare visat att stora gårdar ofta tappar skörd och därmed intäkter eftersom de inte hinner utföra alla åtgärder i tid. I Lönsam Gröda ser vi ingen tendens till varken minskande skördar eller intäkter vid stora spannmålsarealer. En slutsats är också att en hög skörd alltid är en förutsättning för bra lönsamhet. ■

heten

SLUTSATS

I våra kalkyler ökar lönsamheten med större brukad areal, i detta fall höstvetete. Och vi ser ett liknande förhållande för andra större lantbruksgrödor. Det går inte hitta en enskild faktor som förklarar detta utan det är en kombination av flera orsaker. Den enskilt största förklaringen är att stora enheter kan sänka sina kostnader för maskiner och arbete.

Ökar med arealen

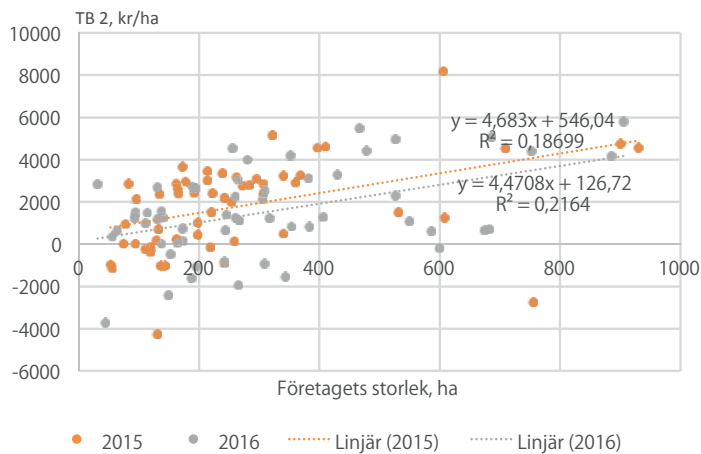

Diagram 1. Spridningen är stor men lönsamheten i höstveteteodlingen tenderar öka med arealen. Det gällde både i efterkalkylerna för 2015 och 2016.

Jämställda insatser

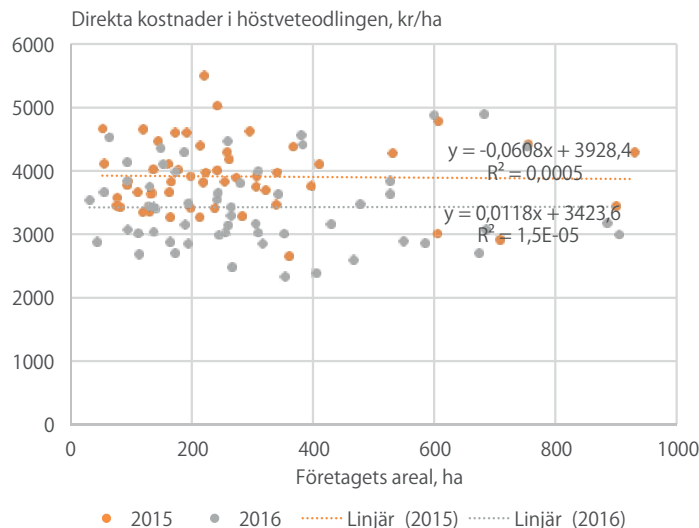

Diagram 3. De direkta kostnaderna (utsäde, gödning och växtskydd) verkar inte påverkas av arealen, utan du kan göra detta bra oberoende av företagets storlek.

Lägre maskinkostnader

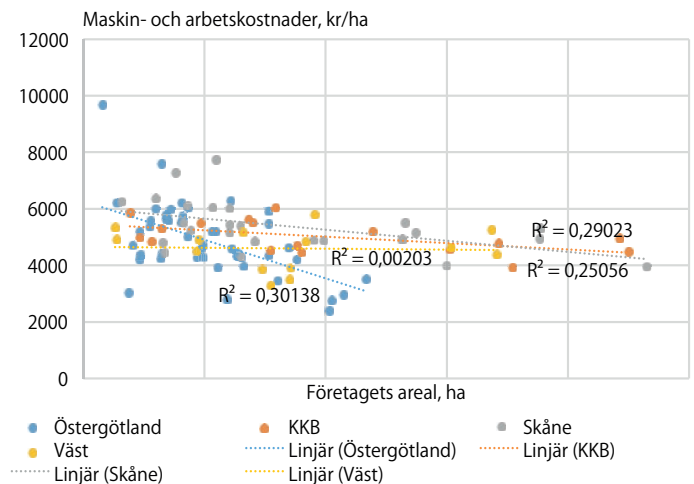

Diagram 2. Det tydligaste sambandet i materialet är inte helt oväntat att kostnaderna för maskiner och arbete minskar när arealen ökar. KKB=Kalmar, Kronoberg och Blekinge, Väst=Västergötland

Stort ger mer

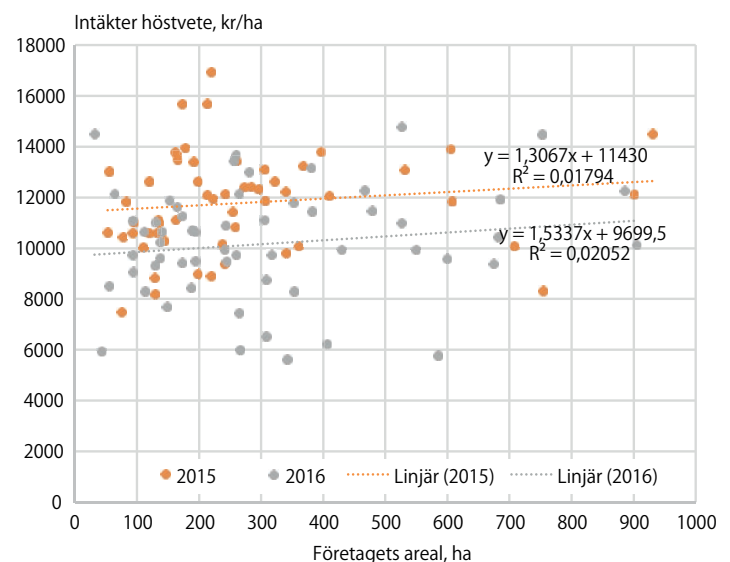

Diagram 4. I Lönsam Gröda ser vi ingen tendens att skördar och intäkter i höstveteteodlingen skulle minska vid stora arealer.